

Eindadvies Marnix Academie

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van de Marnix Academie van 29 juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015, en
- de aanvullende informatie na het gesprek van 5 september 2016, d.d.7 en 29 september 2016.

De commissie heeft op 5 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Marnix Academie. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de Marnix Academie de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak.

In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van de Marnix in 2012 heeft beoordeeld als 'goed'. In 2012 heeft de Marnix Academie ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

Binnen de kaders van een monosectorale pabo heeft de Marnix Academie het onderwijs gedifferentieerd ingevuld. Naast de reguliere bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs biedt de Marnix Academie conform haar streven in 2012 nog steeds een academische variant aan. Dit excellentieprogramma beoogt meer getalenteerde studenten (vooral vwo'ers) te trekken en te binden.

Zoals aangekondigd in de prestatieafspraken kregen alle voltijdstudenten en een deel van de deeltijdstudenten naast het reguliere bachelordiploma het diploma christelijk basisonderwijs.

De Marnix Academie is actief op het gebied van internationalisering. Het beleid heeft in 2015 een nieuwe focus gekregen op het thema wereldburgerschap, waarin internationalisering en duurzaamheid zijn samengebracht. De vertaling van het 'oude'

beleidsplan internationalisering heeft de afgelopen jaren vorm gekregen conform de voornemens zoals die in de prestatieafspraken zijn vastgelegd.

In de prestatieafspraken heeft de Marnix Academie aangegeven zich voor wat betreft de voortgaande professionalisering te richten op het tot stand brengen van een uitgebreider aanbod van specialistische post-hbo-opleidingen. Daarin is de Marnix Academie geslaagd door het aanbieden van zowel langdurige opleidingstrajecten als kortlopende cursussen aan een groeiend aantal deelnemers. Daarbij ontwikkelt de Marnix Academie nieuwe varianten, zoals versnelde trajecten voor zij-instromers of een blended variant van online en offline leren.

Onderwijsaanbod

Zowel het bachelor- als het masteraanbod is conform de voornemens in de prestatieafspraken. De bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs wordt zowel in een voltijd- als in een deeltijdvariant aangeboden. De master Educational Leadership en de master Leren en Innoveren worden in verschillende samenwerkingsverbanden aangeboden. De master Special Educational Needs wordt niet meer als voltijdvariant aangeboden omdat de licentiehoudende hogeschool van deze master de samenwerking heeft opgezegd.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

Het streven in 2012 was om de bestaande lectoraten te behouden. Daarin is de Marnix Academie geslaagd. De drie lectoraten zijn de afgelopen jaren actief geweest in onderzoekprojecten, resulterend in publicaties en presentaties. Daarnaast zijn de lectoraten actief geweest in de verbinding tussen onderwijs en onderzoek. Zo is de afstemming en ontwikkeling van een onderzoekslijn ter hand genomen en spelen de lectoraten een belangrijke rol bij de invulling van de masteropleidingen.

De Marnix Academie is erin geslaagd conform haar ambitie nieuwe RAAK-subsidies te verwerven en ze heeft promotiefaciliteiten voor drie medewerkers in stand gehouden. In de prestatieafspraken is aangekondigd dat een samenhangend onderzoekprogramma zou worden vastgesteld en dat de onderzoekactiviteiten hieraan zouden worden verbonden. Dat voornemen is gerealiseerd: een nieuw onderzoekprogramma is opgesteld, gericht op 21st century leren en onderwijzen. In 2015 is het Centrum voor Praktijkgericht Onderzoek omgevormd tot het Marnix Innovatiecentrum (MIC). Binnen het MIC zijn vijf onderzoeksgroepen gecreëerd die zich bezighouden met dit onderzoeksprogramma. Deze focus komt ook naar voren in de recente deelname aan twee Erasmus+ projecten: Diche (Digital Innovation in Cultural and Heritage Education) en EXPEDUCOM.

Valorisatie

De Marnix Academie heeft in 2012 vastgelegd het werkveld nadrukkelijk te betrekken bij de ontwikkeling van het onderwijsaanbod. Dit is tot stand gekomen door de participatie in Partners in Opleiding en Onderwijs en de bijdrage aan de kennisdisseminatie die via dat samenwerkingsverband tot stand komt. Door de certificering van basisscholen als opleidingsscholen en de creatie van leerwerkgemeenschappen wordt een hechte band met het werkveld opgebouwd, die zowel voor studenten als voor scholen en leraren leidt tot uitwisseling van kennis en vaardigheden. Vanuit het Marnix Onderwijscentrum worden kennisdiensten aan het werkveld aangeboden.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

De commissie oordeelt dat de Marnix Academie goede voortgang heeft gemaakt met het realiseren van haar ambities ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie. Ze heeft binnen de kaders van een monosectorale pabo een gedifferentieerd onderwijsaanbod en heeft herkenbare zwaartepunten aangebracht. De commissie heeft waardering voor de inzet ten aanzien van onderzoek en de grote betrokkenheid en de samenwerking van de Marnix Academie met het werkveld en de regio.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

De Marnix Academie hanteert in haar prestatieafspraken het oordeel van studenten over de opleiding in het algemeen zoals gerapporteerd in de Nationale Studenten Enquête (NSE). De commissie constateert dat de Marnix Academie haar ambitie voor 2015 om op deze indicator niet lager te scoren dan 80% niet heeft behaald: de realisatie in 2015 is 75%.

Naast de afspraak over het oordeel van studenten over de opleiding in het algemeen heeft de Marnix Academie aanvullende ambities geformuleerd op vier indicatoren van de NSE: de inhoud van de opleiding, de verworven algemene vaardigheden binnen de opleiding, de verworven vaardigheden praktijkgericht onderzoek binnen de opleiding en de voorbereiding op de beroepsloopbaan. Op een van deze indicatoren heeft de Marnix Academie de ambitie behaald, op twee indicatoren zijn de ambities vrijwel gehaald en op een indicator is de ambitie niet behaald.

De Marnix Academie wijt de daling van de studenttevredenheid zowel aan externe als aan interne factoren. De externe factor is de invoering van de landelijke kennisbasistoetsen rekenen-wiskunde en Nederlandse taal, hetgeen tot onzekerheid bij studenten en extra toetsdruk heeft geleid. Een interne factor is de invoering van afstudeerprofielen in het vierde jaar: een verandering die volgens de Marnix Academie onduidelijkheid en onzekerheid oproept bij studenten. Ook hebben de studenten moeten wennen aan de aanscherping van de normen voor het doorstuderen in een hoger leerjaar.

De commissie constateert dat, hoewel een score van 75% voor studenttevredenheid landelijk boven de mediaan ligt, deze score vergeleken met andere zelfstandige pabo's niet als hoog te beschouwen is. De waarde bij de nulmeting in 2011 was met 83,7% hoger dan de gerealiseerde studenttevredenheid in 2015.

Verder stelt de commissie vast dat uit de aanvullende informatie blijkt dat volgens de meest recente NSE (2016) het oordeel van de studenten aanmerkelijk positiever is dan in het voorgaande jaar. De score in 2016 op het oordeel over de opleiding in het algemeen ligt vrijwel op het niveau van de ambitie voor 2015: 79%. Ook voor aanvullende ambities zijn de recente resultaten beter dan in 2015. Voor twee indicatoren ligt de score op of boven het voor 2015 geambieerde niveau en voor twee is het niveau vrijwel bereikt. De commissie constateert tevens dat de aanscherping van de normen voor het doorstuderen in een hoger leerjaar en de invoering van de landelijke kennisbasistoetsen bij andere zelfstandige pabo's niet tot een (duidelijke en aanhoudende) daling van de NSE-score heeft geleid.

De commissie constateert tot slot dat de bacheloropleiding in 2014 door de NVAO (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie) bij de accreditatie als goed is beoordeeld.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambitie met betrekking tot het studentenoordeel niet is gerealiseerd. Niettemin beoordeelt de commissie, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De Marnix Academie rapporteert ten aanzien van studiesucces resultaten die voor het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na C+1 (nominale studietijd + 1 jaar) de in 2012 geformuleerde ambitie overtreffen en die voor uitval in het eerste jaar achterblijven bij de in 2012 geformuleerde ambitie. De ambitie voor rendement was om het rendement gelijk te houden op 73%, terwijl in 2015 een rendement van 76,1% is gerealiseerd. De ambitie voor uitval was om de uitval van 31,3% terug te brengen tot 30%, maar in 2015 was de uitval opgelopen tot 33,3%.

Switch naar een andere opleiding binnen de instelling is niet van toepassing op de Marnix Academie.

De stijging in het rendement is volgens de Marnix Academie mede te danken aan de verankering van studievoortgang als onderwerp in de studiecoachgroepen en aan de aanpassing van het studievoortgangssysteem waardoor 'scheefstuderen' (waarbij de voortgang minder is dan het studievoortgangssysteem aangeeft) niet meer mogelijk is. De Marnix Academie heeft tal van maatregelen genomen om de uitval in het eerste jaar te beperken. Zo is er een trainingstraject aangeboden aan studenten die willen instromen vanuit het mbo (in de prestatieafspraken was sprake van summercourses). Verder is ingezet op het aanscherpen van de intakeprocedure, die zich sindsdien vooral richt op de motivatie. Deze aanscherping heeft vorm gekregen in een uitgebreide studiekeuzecheck. Naast een bezoek aan een basisschool, een presentatie over het onderwerp 'inspiratie' en een gesprek met een docent is een rekentoets aan de studiekeuzecheck toegevoegd. Potentiële studenten met een te lage score op die toets hebben een negatief advies ontvangen. Studenten in het eerste jaar worden in een studievoortgangssysteem gevolgd en nemen deel aan studiecoachgroepen.

Ondanks deze maatregelen is de ambitie ten aanzien van uitval niet behaald. De commissie constateert dat de Marnix Academie de volgende factoren noemt die het resultaat beïnvloeden hebben. In de eerste plaats noemt de Marnix Academie het bindend studieadvies (BSA), dat gekoppeld is aan de resultaten van de taal- en rekentoetsen van het Cito. Als tweede noemt de Marnix Academie het gebrekkige beroepsbeeld bij een deel van de beginnende studenten, wat nog steeds een belangrijke reden is voor de uitval in het eerste jaar, ondanks de maatregelen om het beroepsbeeld te verbeteren. De derde reden die de Marnix Academie voor de hoge uitval geeft, is het in de ogen van de studenten te hoge niveau van de opleiding.

De commissie heeft de volgende overwegingen ten aanzien van de bovenstaande factoren. De commissie constateert dat de uitval in 2015 hoger lag dan bij de nulmeting in 2011, en een piek in 2014 vertoonde. Omdat de uitval na 2014 weer terug is op het niveau van 2013 concludeert de commissie dat de verhoogde BSA-norm slechts een eenmalig effect heeft gehad op de uitval. De commissie erkent de problemen met betrekking tot het beroepsbeeld van instromende studenten maar constateert ook dat dit bij andere pabo's eveneens het geval is. De commissie acht dit argument ter verklaring van de relatief hoge uitval daarom slechts beperkt relevant. Verder erkent de commissie

dat, net als bij andere pabo's, de achterblijvende resultaten ten aanzien van de uitvalvermindering deels zijn toe te schrijven aan de hogere eisen die worden gesteld aan de afronding van de studie en aan de invoering van de kennisbasistoetsen. Dit sluit aan bij de derde reden die de Marnix Academie heeft genoemd. Verder constateert de commissie dat de uitval hoger is dan bij de meeste andere zelfstandige pabo's.

De commissie acht daarnaast de volgende overwegingen van belang. Ze constateert over de volle breedte van het hbo een spanningsveld tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Dit speelt het sterkst bij de hogescholen die een zeer diverse studentenpopulatie hebben. De commissie tekent daarbij aan dat vanuit het hbo bij het maken van de prestatieafspraken al expliciet aandacht is gevraagd voor dit zogenaamde hbo-trilemma. De commissie onderkent dat de impact van de verhoogde kwaliteitseisen moeilijker bleek in te schatten dan gedacht; vele hogescholen hebben hun ambities bij studiesucces niet kunnen realiseren. Daar komt bij dat een aantal instellingen op onderdelen last heeft gehad van vertraagde wet- en regelgeving. De commissie heeft deze voor het hbo generieke factoren die de resultaten op het gebied van studiesucces beïnvloed hebben, meegenomen in haar overwegingen.

De samenstelling van de instroompopulatie van de Marnix Academie wijkt niet sterk af van die van andere zelfstandige pabo's, maar het aandeel niet-westerse allochtone studenten en mbo-instromers is in de periode sinds het begin van de prestatieafpraak wel relatief sterk gestegen (tot ongeveer 4%, respectievelijk ongeveer 30% in de jaren 2014–2015), terwijl het aandeel vwo'ers in die periode rond 9% bleef schommelen. Deze verandering in de samenstelling van de instroompopulatie wordt door de commissie, in combinatie met de hogere eisen, gezien als een factor die in zekere mate bijdraagt aan de hoge uitval.

De commissie stelt vast dat tegenover de voor een zelfstandige pabo hoge uitval een gemiddeld niveau van rendement staat. De ambitie bij rendement is ruim overtroffen.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambitie ten aanzien van het bachelorrendement is gerealiseerd, de ambitie ten aanzien van de uitval niet is gerealiseerd. Niettemin beoordeelt de commissie, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Wat betreft de drie indicatoren ten aanzien van maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten rapporteert de Marnix Academie resultaten die voor docentkwaliteit en indirecte kosten de ambities overtreffen, terwijl ook de norm voor onderwijsintensiteit behaald is.

De commissie constateert dat het percentage docenten met minimaal een masterdiploma in 2015 hoger was dan de nagestreefde 82%, namelijk 85,6%. Dit heeft de Marnix Academie vooral bereikt door het hanteren van verscherpte kwalificatievereisten in sollicitatieprocedures. Voor zittende docenten heeft de Marnix Academie geïnvesteerd in het faciliteren van het volgen van een masteropleiding, in de organisatie van studiedagen en in het vergroten van de bekwaamheid van examinatoren.

De afspraak om het gemiddelde aantal contacturen in het eerste jaar van de voltijd bacheloropleiding per week minimaal twaalf te laten zijn, is behaald. Of de aanvullende

ambitie om de intensiteit op het niveau van gemiddeld zestien contacturen te brengen is behaald, heeft de commissie uit de voorliggende informatie niet kunnen vaststellen. Wel heeft de Marnix Academie toegelicht dat de ingeroosterde bufferweken het verlies van contacttijd door lesuitval tot een minimum beperken, hetgeen door studenten en docenten als positief wordt ervaren.

De Marnix Academie had in 2012 als doelstelling om de indirecte kosten op het relatief lage niveau (de ratio OP/OOP was 2) gelijk te houden. De commissie constateert dat de resultaten de in 2012 geformuleerde ambitie overtreffen. De ratio OP/OOP is gestegen tot 2,1 en de doelstelling om de indirecte kosten op hetzelfde lage niveau te handhaven is bereikt.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de docentkwaliteit, de onderwijsintensiteit en de indirecte kosten zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect maatregelen ter bevordering van de onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op de volgende factoren. De commissie stelt vast dat de Marnix Academie grote inspanningen heeft verricht en dat zij de ambitie op rendement, hoewel bij de midtermreview nog werd verwacht dat het niet zou lukken, uiteindelijk toch heeft behaald.

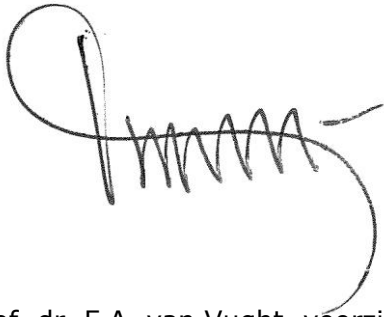
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de Marnix Academie tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

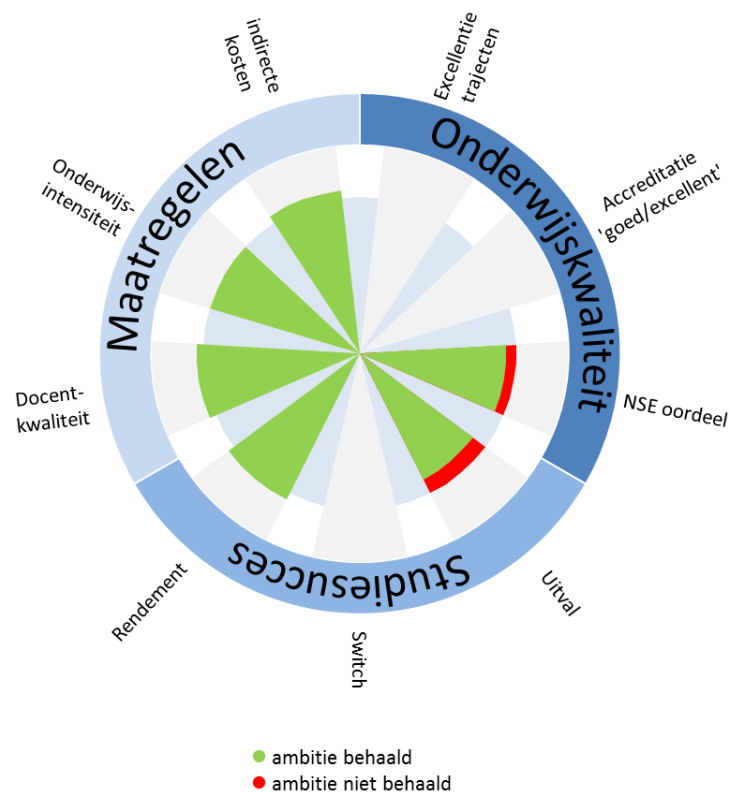
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	Nulmeting	Ambitie	Realisatie 2015
Uitval	31,3	30	33,3
Switch	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bachelorrendement	73	73	76,1
Studentoordeel (NSE)	83,7	80	75
Docentkwaliteit	77	82	85,6
Onderwijsintensiteit	0	0	0
Indirecte kosten; ratio OP/OOP	2	2	2,1

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.